МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Наука, тенденції та перспективи овочівництва в Україні»,

12 червня 2020 року

Умань – 2020

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин Уманського національного університету садівництва (протокол № 5 від 26 червня 2020 року)

Редакційна колегія:

Улянич О. І. – доктор с.-г. наук, професор (відповідальний редактор),
Ковтунюк З. І. –кандидат с.-г. наук, доцент,
Щетина С. В.– кандидат с.-г. наук, доцент,
Слободяник Г. Я. –кандидат с.-г. наук, доцент,
Тернавський А. Г. – кандидат с.-г. наук, доцент,
Кецкало В. В. – кандидат с.-г. наук, доцент,
Накльока О. П. – кандидат с.-г. наук, доцент, відповідальний секретар
Воробйова Н. В. – кандидат с.-г. наук, доцент,
Яценко В. В. – доктор філософії (технічний секретар).

Наука, тенденції та перспективи овочівництва в Україні: Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (26 червня 2020 р.) / Редкол.: Улянич О. І. (відп. ред.) та ін. Умань: ВПЦ "Візаві", 2020. с. 63.

У збірнику наведено результати наукових досліджень науковців-овочівників України, в яких висвітлено історію та традиції овочівництва, проблеми сучасного овочівництва, завдання та шляхи їх вирішення.

Збірник сформовано із тез наукових співробітників, докторантів, викладачів, аспірантів та студентів.

© Уманський національний університет садівництва, 2020

ЗМІСТ

АГРОБІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР

Балан Г.О. 5
Інфекційні хвороби цибулі та часнику на Півдні України

Воробйова Н.В., Шаповал В., Білан І.
Історія, народногосподарське значення та сучасний стан виробництва картоплі 6

Гаврись І.Л. 9
Вплив осліплення пазух огірка на його продуктивність

Кецкало В.В. 10
Спанбонд в овочівництві – типи, призначення, переваги.

Кутовенко В.Б., Кутовенко В.О.
Оцінка біометричних показників салату ромен (*Lactuca sativa var.romana* L.) в умовах Лісостепу України 13

Кутовенко В.Б., Кутовенко В.О.
Морфологічні особливості сортів салату посівного (*Lactuca sativa* L.) в умовах Північного Лісостепу України 14

Сучек Ю.Ю., Щетина С.В.
Урожайність коренеплодів редиски в Правобережному Лісостепу України залежно від схем сівби. 15

Улянич О. І., Кучер І. О., Рудюк В. М., 18
Строк вирощування касетної розсади васильків справжніх

Улянич О.І., Шевчук К.М., Безверхній В.В. 20
Ріст і розвиток рослин часнику залежно від виду абсорбенту

Хареба О. В., Цизь О. О., Хареба В. В., Хареба О. В., Комар О. О.
Вплив способів формування індетермінантного гібрида помідора Мерліс F_1 на ріст, розвиток і плодоношення рослин 22

Щетина С.В., Чміль М. 25
Народно-господарське значення шпинатних рослин

РЕСУРСОЗНАВСТВО, ГЕНЕТИКА, СЕЛЕКЦІЯ, НАСІННИЦТВО ТА ІНТРОДУКЦІЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР

Білокур Ю. В., Танчук В. В.
Особливості прояву господарсько-цінних ознак простих міжлінійних гібридів кукурудзи 29

Любченко А. І. 31
Тривалість періоду вегетації сомаклональних ліній рижію ярого

Макарчук М. О., Полянецька І. О.
Вирощування кукурудзи цукрової в умовах глобальних зміни агрометеорологічних умов 32

УРОЖАЙНІСТЬ КОРЕНЕПЛОДІВ РЕДИСКИ В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ ЗАЛЕЖНО ВІД СХЕМ СІВБИ

СУЧЕК Ю.Ю., аспірант
ЩЕТИНА С.В., кандидат сільськогосподарських наук,
Уманський національний університет садівництва, м. Умань

Редиска має харчове і лікувальне значення. Її плоди містить багато клітковини, пектинових речовин, мінеральних солей, ефірні олії, Вітаміни B_1, B_2, С, РР. Вона виводить токсини та шлаки, нормалізує рівень холестерину, містить фітонциди, що покращують імунітет. Також використовують в їжу для профілактики атеросклерозу, при захворюванні судин та серця. Ефірні олії, які містяться в коренеплодах надають їм приємного гострувато смаку, збуджують апетит та поліпшують процес травлення (Барабаш О.Ю., 2004).

Редиска – холодостійка, скоростигла культура, проте, надмірна кількість тепла(+24°С) спонукає її до стрілкування, що веде до втрат врожаю. Перепади вологи також негативно впливають на товарну якість плодів. За останні 20 років середньорічна температура на Україні зросла на 2°С, що змістило кліматичні зони приблизно на 200 км північніше і перетворило значну частину Правобережного Лісостепу України на Степ (Електронний ресурс: landlord.ua).

Враховуючи кліматичні зміни в бік потепління, а як наслідок і зменшення атмосферних опадів протягом року, потрібно провести дослідження стосовно схем сівби редиски, для оцінки продуктивності рослин та урожайності плодів. Виходячи з усього дані дослідження набувають актуальності.

Мета досліджень – підібрати оптимальну схему сівби редиски для умов Правобережного Лісостепу України.

Дослідження проводились згідно «Методикою дослідної справи в овочівництві та баштанництві» (Бондаренко Г.Л., Яковенка К.І., 2001) на дослідному полі кафедри овочівництва Уманського НУС. Ґрунт дослідного поля – чорнозем опідзолений важкосуглинковий. Площа досліду 200 м^2, облікової ділянки – 10 м^2. Повторність досліду 4-разова, розташування ділянок методом рендомізації. Для досягнення необхідної густоти рослин, посів редиски відбувався стрічковим способом за схемами: (45+15+15+15)×6 – 74 шт./м^2, (45+15+15)×5 – 80 шт./м^2, (45+15+15+15)×5 – 88 шт./м^2, (45+15+15+15+15+15)×5 – 100 шт./м^2, (45+15+15+15)×4 – 111 шт./м^2, (45+15+15+15+15)×6 – 119 шт./м^2, у І декаді квітня. За контроль було обрано схему (45+15+15+15+15)×6 – 119 шт./м^2.

Предметом дослідження були сорт Сора та гібрид Валері F_1. Насіння висівали за рекомендованої середньодобової температури +10 °С (Барабаш О.Ю., 2004). Агротехніка вирощування редиски загальноприйнята для виробничих умов регіону. Дослідження проводились в умовах богару.

Збирали врожай вибірково (у три-чотири прийоми), облік проводився за всіма варіантами та повторностями.

Дослідженнями встановлено, що зі зменшенням густоти посів спостерігається очікуване збільшення площі листків та листкового індексу, що сприяло кращому фотосинтезу, а отже і росту коренеплоду.

Серед рослин сорту Сора (табл. 1) найбільше відхилення від контролю спостерігалось у варіанті з найменшою густотою посіву – (45+15+15+15)×6 (74 шт./м^2). Відхилення у варіанті (45+15+15+15+15+15)×5 (100 шт./м^2) було нище НІР то вважається незначним.

В той же час у гібриду Валері F_1 (табл. 2) збільшення листкового індексу було прямолінійним. Найбільше відхилення від контролю (+0,49) спостерігалось також у варіанті з найменшою густотою посіву - (45+15+15+15)×6 (74 шт./ м^2).

Таблиця 1. **Продуктивність листкового апарату редиски сорту Сора**

Схема сівби	Густота посіву, шт./ м^2	Площа листкової пластинки, см^2	Середня кількість листків, шт.	Листковий індекс	± до контролю, т/га
(45+15+15+15)×6	74	17,7	6,3	0,83	+0,39
(45+15+15)×5	80	15,9	6,0	0,76	+0,32
(45+15+15+15)×5	88	13,2	5,7	0,66	+0,15
(45+15+15+15+15+15)×5	100	11,6	4,1	0,48	+0,02
(45+15+15+15)×4	111	11,8	4,0	0,52	+0,08
(45+15+15+15+15)×6*	119	9,22	4,0	0,44	0
НІР$_{05}$	-	1,02	0,22	0,03	-

* - контроль (рекомендована схема сівби редиски для Правобережного Лісостепу України).

Таблиця 2. **Продуктивність листкового апарату редиски гібриду Валері F_1**

Схема сівби	Густота посіву, шт./ м^2	Площа листкової пластинки, см^2	Середня кількість листків, шт.	Листковий індекс	± до контролю, т/га
(45+15+15+15)×6	74	18,4	7,17	0.98	+0.49
(45+15+15)×5	80	16,8	6,98	0.94	+0.45
(45+15+15+15)×5	88	14,7	6	0.78	+0.29
(45+15+15+15+15+15)×5	100	14,1	4,89	0.68	+0.19
(45+15+15+15)×4	111	12,4	4,15	0.57	+0.08
(45+15+15+15+15)×6*	119	10,2	4,03	0.49	0
НІР$_{05}$	-	0,73	0,18	0,04	-

* - контроль (рекомендована схема сівби редиски для Правобережного Лісостепу України)

За урожайністю сорту Сора (табл. 3) найкращим варіантом був де розміщувались рослини у кількості 111 шт./м^2 за схемою (45+15+15+15)×4), який мав урожайність на рівні 29.1 т/га та приріст відносно контролю +1,2 т/га. Це збільшення є істотним виходячи з аналізу даних НІР. Усі інші варіанти мали урожайність меншу за контроль. Маса коренеплодів збільшувалась із зменшенням кількості рослин на одиницю площі незалежно від схеми розміщення.

Таблиця 3. **Урожайність редиски сорту Сора**

Схема сівби	Густота посіву, шт./ м^2	Маса коренеплоду, г	Урожайність, т/га	± до контролю, т/га
(45+15+15+15)×6	74	37,7	26.3	-1,7
(45+15+15)×5	80	33,7	26,9	-1,1
(45+15+15+15)×5	88	30,5	27,4	-0,6
(45+15+15+15+15+15)×5	100	27,2	27,1	-0,9
(45+15+15+15)×4	111	26,2	29,1	+1,2
(45+15+15+15+15)×6*	119	23,4	28,0	0
НІР$_{05}$	-	1,64	1,01	-

* - контроль, рекомендована схема сівби для Правобережного Лісостепу України.

Для гібриду Валері F_1 (табл. 4) найкращім розміщенням рослин є у кількості 100 та 111 шт./м^2 за схемою (45+15+15+15+15+15)×5 та (45+15+15+15)×4 см. Урожайність за цих варіантів склала 30,1 і 30,3 т/га, відповідно. Проте, згідно дисперсійного аналізу істотним збільшенням можна вважати лише варіант з розміщенням 111 шт./м^2. Залежність збільшення маса коренеплодів у гібриду тотожна сорту.

Таблиця 4. **Урожайність редиски гібриду Валері F_1**

Схема сівби	Густота посіву, шт./ м^2	Маса коренеплоду, г	Урожайність, т/га	± до контролю, т/га
(45+15+15+15)×6	74	39,7	27,7	-1,2
(45+15+15)×5	80	36,2	27,9	-1,0
(45+15+15+15)×5	88	31,1	28,0	-0,9
(45+15+15+15+15+15)×5	100	30,1	30,1	+1,2
(45+15+15+15)×4	111	27,6	30,3	+1,4
(45+15+15+15+15)×6*	119	24,1	28,9	0
НІР$_{05}$	-	1,73	1,39	-

* - контроль, рекомендована схема сівби для Правобережного Лісостепу України.

Отже, у результаті проведених досліджень, встановлено, що серед досліджуваних варіантів кращою була схема сівби (45+15+15+15)×4 см (густотою посіву 110 шт/м^2), що забезпечило врожайність сорту Сора на рівні 29,2 т/га та гібриду Валері F_1 на рівні 30,3 т/га, та показниками листкового індексу 0,52 та 0,57 відповідно.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ «МАЯК»

Основні, малопоширені і нетрадиційні види рослин – від вивчення до освоєння (сільськогосподарські і біологічні науки)

МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(у рамках V наукового форуму
«Науковий тиждень у Крутах – 2020»,
12 березня 2020 р., с. Крути, Чернігівська обл.)

У чотирьох томах

Том 4

Крути - 2020

УДК 635.61 (06)

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою Дослідної станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН, протокол № 2 від 2 березня 2020 р.

Відповідальний за випуск: Позняк О.В.

Основні, малопоширені і нетрадиційні види рослин – від вивчення до освоєння (сільськогосподарські і біологічні науки): Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (у рамках V наукового форуму «Науковий тиждень у Крутах – 2020», 12 березня 2020 р., с. Крути, Чернігівська обл.) / ДС «Маяк» ІОБ НААН; відп. за вип. О.В. Позняк: у 4 т. – Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 2020. - Т. 4. - 184 с.

Збірник містить матеріали **IV Міжнародної науково-практичної конференції «Основні, малопоширені і нетрадиційні види рослин – від вивчення до освоєння (сільськогосподарські і біологічні науки)»**, проведеної на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН з актуальних питань інтродукції, генетики, селекції, сортознавства та сортовипробування, збереження генетичних ресурсів основних, нетрадиційних і рідкісних видів рослин різноманітного напряму використання; агротехнології їх вирощування, використання в озелененні, приділено увагу питанням захисту рослин та зберігання і переробляння урожаю.

Для науковців, аспірантів, спеціалістів сільського господарства.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору Оргкомітету конференції.

© Національна академія аграрних наук України, 2020,
© Інститут овочівництва і баштанництва, 2020,
© Дослідна станція «Маяк», 2020

Сучек Ю.Ю.
УРОЖАЙНІСТЬ РЕДИСУ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ АГРОВОЛОКНА В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....138
Тангирова Г.Н.
СТРУКТУРА УРОЖАЙНОСТИ КОЛЛЕКЦИОННЫХ СОРТООБРАЗЦОВ СОРТОВ СОИ.....142
Улянич О. І., Воробйова Н.В., Кучер І.О.
УРОЖАЙНІСТЬ ВАСИЛЬКІВ СПРАВЖНІХ ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКУ ВИСАДЖУВАННЯ РОЗСАДИ У ВІДКРИТИЙ ҐРУНТ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....148
Улянич О.І., Кравченко В.В., Чміль М.М.
УРОЖАЙНІСТЬ ТА ПОЖИВНА ЦІННІСТЬ МАЛОПОШИРЕНИХ ЛОБОДОВИХ ОВОЧЕВИХ РОСЛИН.....153
Улянич О. І., Шевчук К.М.,
Безверхній В.В., Кухнюк О.В.
ГОСПОДАРСЬКА ОЦІНКА МІСЦЕВИХ ФОРМ ЧАСНИКУ ЯРОГО У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....157
Федько Л.А.
ФІТОЧАЙ ЯК ДІЄТИЧНА ДОБАВКА У ЛІКУВАННІ ТА ПРОФІЛАКТИЦІ ЗАХВОРЮВАНЬ.....161
Ciocarlan N.G., Ghendov V.S., Izverscaia T.D.
CONTRIBUTIONS TO THE STUDY OF ARTEMISIA ANNUA L. IN REPUBLIC OF MOLDOVA.....164
Шапарь Л.В., Місєвич О.В.,
Конащук О.П., Кляуз М.А.
ТРИВАЛІСТЬ ВЕГЕТАЦІЙНОГО ПЕРІОДУ РОСЛИН БУРКУНУ БІЛОГО ОДНОРІЧНОГО СОРТУ ПІВДЕННИЙ ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ.....172
Шевченко Т.Л.
МОРФОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ НАСІННЯ ЗРАЗКІВ РОДУ ARTEMISIA.....176
Ячменева С.Ю.
ДАЛЬНЕВОСТОЧНЫЕ СОРТА ХРИЗАНТЕМ В УСЛОВИЯХ ЧЕРНОЗЕМЬЯ РОССИИ.....179

дозі 40 мг/л після фази цвітіння винограду, на 3-5 день. Обробіток суцвіть здійснювати способом локального обприскування.

Список використаних джерел

1. Дерендовская А. Реакциястоловыхсортоввиногра́да на обработкусоцветийгиббереллином / А. Дерендовская, Г. Николаеску, А. Штирбу и др. // Аграрная наука. – 2010. - №2. – С. 12-16.

2. Методические рекомендации по агротехническим исследованиям в виноградарстве Украины. – Ялта: ИВиВ «Магарач», УААН, 2004. – 263 с.

3. Штірбу А.В. Ріст і розвиток ягід столових сортів винограду при дії екзогенного гібереліну / А.В. Штірбу, Н.О. Сівак, О.В. Олефір // Виноградарство і виноробство: міжвід.темат.наук.зб. / НААН, ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова». – Одеса, 2019. – Вип. 56. – С. 138-144.

УДК 635.15

УРОЖАЙНІСТЬ РЕДИСУ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ АГРОВОЛОКНА В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Сучек Ю.Ю.
Уманський національний університет садівництва
м. Умань, Україна
e-mail: yourocksuchek@gmail.com

Ефективним способом підвищення врожайності редиски та її надраннього надходження є використання агроволокна. Під агроволокном поліпшується мікроклімат, що сприяє більш інтенсивному розвитку рослин.

За даними наукових джерел [1, 2] агроволокно дозволяє: в нічні години краще утримувати тепло, виключає перегрів рослин і ґрунту в сонячні години, зменшує кількість поливів, не утворюється для рослин шкідливого конденсату, отримати високоякісну продукцію на 6–12 діб раніше, та підвищити врожайність рослин на 20–30%.Агроволокно також запобігає ураження молодих сходів редиски хрестоцвітною блішкою, що дозволяє виростити чисту та якісну продукцію без застосування захисних препаратів.

У нашому дослідженні використовувались сорт Сора та гібрид Адель F_1. Накривний матеріал – агроволокно щільністю 20, 30, 40 та 50 г/см^2

Метою дослідженняпередбачалося визначити вплив агроволокна для створення оптимальних мікрокліматичних умов для росту та розвитку редиски.

Дослідження проводили у 2019 р. на дослідному полі кафедри овочівництва Уманського НУС відповідно до загальноприйнятих методик. Ґрунт дослідного поля – чорнозем опідзолений. Загальна площа досліду 320 м^2; ділянки 40 м^2; облікова 10 м^2. Повторність досліду 4-разова, розташування ділянок методом рандомізації. Посів редиски відбувався за схемою (45+15+15+15+15)х5 у І декаді квітня.

З метою порівняння ефективності застосування накриття рослин редису агроволокномрізної щільності, методикою передбачалось накрити дослідні площі редиски одразу після посіву.

На таблиці 1 видно, що найбільша площа листкової пластинки у сорту Сора сформувалась під укриттям щільністю 30 та 40 г/см^2, а у гібриду Адель F_1 чітко виражено продуктивний ріст листкової пластинки за щільності укриття - 30 г/см^2. В той же час агроволокно щільністю 20 г/см^2 не дало значного ефекту, а щільністю 50 г/см^2 утворило затінення, що сповільнило вегетацію редиски. Ці дані підтверджуються на показниках листкового індексу: Сорт Сора під укриттям щільністю 30 та 40 г/см^2 мають листковий індекс 0,70 та 0,67 відповідно, а гібрид Адель F_1 з укриттям щільністю 30 г/см^2 має листковий індекс 0,82. Інші варіанти спричинили значно менший ефект.

Аналізуючи дані таблиці 2 ми спостерігаємо схожі закономірності: коренеплоди сорту Сора під накриттям щільністю 30 та 40 г/см^2 мали масу 20,27 та 25,13 г та урожайність 25,33 та 31,66 т/га відповідно. Сорт Сора під укриттям 50 г/см^2 також дав непоганий результат – коренеплоди масою 21,49 г та урожайність 27,07 т/га, але затінення від надмірної щільності агроволокна спричинило затримку у вегетації, що небажано для вирощування ранньої продукції.

Таблиця 1

Продуктивність листкового апарату редиски під агроволокном різної щільності

Варіанти		Площа листкової пластинки, $см^2$	Кількість листків, шт	Листковий індекс
Сора	Без накриття, контроль	8,25	4	0,41
	20 г/$см^2$	8,73	4	0,44
	30 г/$см^2$	14,03	4	0,70
	40 г/$см^2$	13,37	4	0,67
	50 г/$см^2$	11,31	4	0,57
Адель F_1	20 г/$см^2$	6,25	6	0,47
	30 г/$см^2$	10,82	6	0,82
	40 г/$см^2$	8,26	6	0,62
	50 г/$см^2$	7,73	6	0,58

Гібрид Адель F_1 показав найкращий результат під укриттям щільністю 30 г/$см^2$ - коренеплоди мали масу в середньому 20,47 г і урожайність 25,79 т/га. Під агроволокном щільністю 20, 40 та 50 г/$см^2$ гібрид Адель F_1 не дав значного приросту маси коренеплоду та урожайності. Маса коренеплоду коливалась від 14,66 г до 15,51 г, а урожайність від 18,47 до 19,54 т/га. Значною відмінністю гібриду Адель F_1 від сорту Сора є формування 6 листків, а не 4, що могло вплинути на урожайність та масу коренеплоду редиски під час вегетації.

Таблиця 2

Урожайність редиски в залежності від щільності застосованого агроволокна

Варіант		Маса коренеплоду, г	Урожайність, т/га
Сора	Без накриття, контроль	14,23	17,92
	20 г/см^2	16,44	20,71
	30 г/см^2	20,27	25,33
	40 г/см^2	25,13	31,66
	50 г/см^2	21,49	27,07
Адель F_1	20 г/см^2	14,82	18,67
	30 г/см^2	20,47	25,79
	40 г/см^2	15,51	19,54
	50 г/см^2	14,66	18,47

Підсумовуючи дані досліду можна зробити висновок, що найкраще на формування урожаю редиски сорту Сора впливає агроволокно щільністю 30 та 40 г/см^2, що дає приріст врожаю 30,1 та 43,3% відповідно, а для гібриду Адель F_1найкращим варіантом є агроволокно щільністю 30 г/см^2, що дало 30,5% приросту врожаю.

Список використаних джерел

1. Гіль Л.С., Пашковський А.І., Суліма Л.Т. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого грунту. Ч.1. Закритий грунт. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2008 – 368 с.
2. Управление ростом и развитием во время ухода за овощными культурами [Електронний ресурс] Барабаш О.Ю., Сыч З.Д., Носко В.Л. // Уход за овощными культурами.–:http ://www.agromage.com.